

Regionalni razvoj temeljen na rastu i razvoju malih i srednjih poduzeća

Štavlić, Katarina

Source / Izvornik: **Proceedings of the 2nd International Conference "Vallis Aurea" Focus on: Regional Development, 2010, 1403 - 1407**

Conference paper / Rad u zborniku

Publication status / Verzija rada: **Published version / Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:112:474753>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-15**

VELEUČILIŠTE U POŽEGI
STUDIA SUPERIORA POSEGANA

Repository / Repozitorij:

[Repository of Polytechnic in Pozega - Polytechnic in Pozega Graduate Thesis Repository](#)

REGIONAL DEVELOPMENT BASED ON GROWTH AND DEVELOPMENT OF SMALL AND MEDIUM ENTERPRISES

REGIONALNI RAZVOJ TEMELJEN NA RASTU I RAZVOJU MALIH I SREDNJIH PODUZEĆA

STAVLIC, Katarina

Abstract: *Small and medium enterprises represent a generator of regional development based on economic growth and development and increased employment. This paper presents and analyzes the growth in the number of small and medium enterprises in the Republic of Croatia and their impact on regional development. This paper describes the development of small and medium-sized enterprises in Croatia. Also, analyzes the growth in the number of SMEs and the number of employees in small and medium enterprises in the Republic of Croatia and their impact on regional development. Impact on regional development presents data for Požega - Slavonia County and the city of Požega.*

Key words: *Regional development, small and medium-sized businesses, entrepreneurial initiatives, Small business development promotion act*

Sažetak: *Mala i srednja poduzeća predstavljaju generator regionalnog razvoja temeljenog na gospodarskom rastu i razvoju i povećanom zapošljavanju. U ovom radu se opisuje razvoj malog i srednjeg poduzetništva u Republici Hrvatskoj. Analizira se trend rasta broja malih i srednjih poduzeća i broj zaposlenih u istim u Republici Hrvatskoj i njihov utjecaj na regionalni razvoj. Utjecaj na regionalni razvoj prikazuje se podacima za Požeško – slavonsku županiju i grad Požegu.*

Ključne riječi: *Regionalni razvoj, mala i srednja poduzeća, poduzetnička inicijativa, Zakon o poticanju razvoja malog gospodarstva*

Authors' data: Katarina Stavlic, univ. spec. oec., Veleučilište u Požegi, Požega, kstavlic@vup.hr

1. Uvod

Poduzetništvo u malim i srednjim poduzećima predstavlja generator gospodarskog rasta i razvoja i ima odlučujuću ulogu u prilagođavanju hrvatskog gospodarstva standardima Europske unije. Zbog ubrzanih globalizacijskih procesa, ekonomskih i političkih integracija i brzog razvoja tehnologije sve je složeniji ekonomski položaj malih i srednjih poduzeća. U uvjetima slabe ekonomske efikasnosti i visoke stope nezaposlenosti poduzetništvo predstavlja mogući potencijal gospodarskog rasta kombinirajući sve raspoložive resurse naše zemlje sa inovativnošću i fleksibilnošću malih i srednjih poduzeća. U ovom radu se navodi značenje malog i srednjeg poduzetništva za gospodarski rast Republike Hrvatske i utjecaj istih na regionalni razvoj. Korištene su statističke metode pri analizi podataka iz Hrvatske gospodarske komore Požega. Analiziraju se promjene u broju malih i srednjih poduzeća i broju zaposlenih u istim u Republici Hrvatskoj, te na temelju uzorka od 479 poduzeća i u Požeško – slavonskoj županiji i gradu Požega.

2. Poduzetnička inicijativa kao osnova regionalnog razvoja

Malo gospodarstvo (SME – small and medium enterprises; malo i srednje poduzetništvo) u RH je najaktivniji dio gospodarstva i jedan je od važnijih pokretača ukupnoga gospodarskog razvoja. Potiče privatno vlasništvo i poduzetničke sposobnosti, generira zapošljavanje i značajno pridonosi povećanju proizvodnje i izvoza. U RH je u posljednjih dvadesetak godina došlo do osjetnog rasta broja malih i srednjih poduzeća i povećanja broja zaposlenih u istim. Razlog tome su društvene, političke i zakonodavne promjene od 1990. Do 2002. Godine.

Kako bi se razvijala poduzetnička inicijativa potrebno je postojanje uvjeta poduzetničkog djelovanja. Neki od tih uvjeta uključuju dostupnost financijskih sredstava za početak novih poslovnih pothvata; aktivnu Vladinu politiku i programe potpore novih poslovnih pothvata; kvalitetu obrazovanja i treninga za one koji jesu ili koji žele postati poduzetnici, pristup uslugama profesionalne potpore i fizičke infrastrukture, otvorenost unutarnjeg tržišta, kao i kulturnih i socijalnih normi. Kako bi se osigurali isti u Republici Hrvatskoj, postavši svjesni sve većeg značaja SME tek je 2002. Donesen Zakon o poticanju razvoja malog gospodarstva. Tim su se Zakonom uredile osnove za primjenu poticajnih mjera gospodarske politike usmjerenih razvoju, restrukturiranju i tržišnom prilagođavanju maloga gospodarstva, te osnivanje Hrvatske agencije za malo gospodarstvo.

Kao ciljevi razvoja maloga gospodarstva postavljeni su:

- povećanje zapošljavanja,
- povećanje izvoza i prilagodba svjetskom tržištu,
- povećanje učinkovitosti, kvalitete i konkurentnosti malog gospodarstva,
- istraživanje, razvoj i primjena suvremenih tehnologija i inovacija,
- povećanje broja subjekata u malom gospodarstvu,
- poticanje djelatnosti koje ne onečišćuju okoliš. [1]

Istim Zakonom utvrđena je definicija i kriteriji za razlikovanje subjekata maloga gospodarstva s obzirom na veličinu. Prema Zakonu, razlikuju se mikro, mali i srednji

subjekti maloga gospodarstva. Do danas je Zakonodavstvo RH usuglašeno sa smjericama Europske povelje o malom gospodarstvu. Uz Zakon o poticanju razvoja malog gospodarstva (NN br. 29/02; 63/07) i sljedeći zakoni daju pravni okvir za poslovanje SME u RH: Zakon o obrtu (NN br. 49/03), Zakon o računovodstvu (NN br. 109/07) i Zakon o državnim potporama (NN br. 140/05). [2] Poticanje malog gospodarstva promiču i Program poticaja malog i srednjeg poduzetništva 2008. – 2012. I Operativni plan poticanja malog i srednjeg poduzetništva za 2010.

Kako bi se povećali poduzetnički kapaciteti u Republici Hrvatskoj od 2004. Godine došlo je do osnivanja i suradnje nekoliko glavnih institucija koje su potpora razvoju sektora MSP-a. To su: Ministarstvo Gospodarstva, rada i poduzetništva, Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, Hrvatska banka za obnovu i razvitak, Hrvatska gospodarska komora, Hrvatska obrtnička komora, Hrvatska udruga poslodavaca, Centri za poduzetništvo, Poduzetnički inkubatori, Tehnološki centri i parkovi, Regionalne razvojne agencije i Privatni konzultanti.

Nakon uspostavljanja zakonodavnog okvira za malo gospodarstvo Republika Hrvatska od 2002. Godine sudjeluje u Global Entrepreneurship Monitor istraživanju (Global Entrepreneurship Monitor - GEM projekt ispituje vezu između općih makroekonomskih uvjeta i uvjeta poduzetničkog djelovanja o kojima ovisi nacionalni gospodarski rast).[3] Prema rezultatima GEM istraživanja najslabije ocjenjene komponente poduzetničke okoline su otvorenost i administrativne barijere, komercijalna i profesionalna infrastruktura, kulturne i društvene norme, te istraživanje i razvoj. Kako bi aktivni poduzetnici implementirali poduzetničke ideje neophodna im je podrška vladajuće politike i sustava obrazovanja. Upravo u tom smjeru idu i ciljevi Nacionalnog vijeća za konkurentnost čija svrha je povećanje poduzetničkih kapaciteta RH. Ciljevi su: povećanje poduzetničke aktivnosti povećanjem broja novoootvorenih poduzeća, povećati proizvodnost i ojačati izvoznu orijentaciju SME. Ciljevi su fokusirani na uočena ograničenja u djelovanju pojedine komponente poduzetničke okoline, prvenstveno u području vladinih politika, obrazovanja i jačanja poduzetničke kulture. Daljnji rad na smanjenju postojećih prepreka i na realizaciji postavljenih ciljeva osigurava rast i razvoj malog i srednjeg poduzetništva i samim time daje se doprinos regionalnom razvoju.

3. Rast i razvoj malih i srednjih poduzeća u Republici Hrvatskoj

Subjekti malog gospodarstva u Republici Hrvatskoj u 2008. godini čine 99,5% ukupnog broja gospodarskih subjekata, ostvaruju 56,4% dobiti nakon oporezivanja [2] i zapošljavaju 66,3% ukupnog broja zaposlenih u hrvatskom gospodarstvu. Iz podataka iz sljedeće tablice vidljiv je rast i razvoj SME u RH u razdoblju od 1990. – 2008. godine. Jedan od razloga povećanja broja malih poduzeća je i izmjena kriterija za određivanje veličine poduzetnika u novom Zakonu o računovodstvu. Tom izmjenom se broj srednjih i velikih poduzetnika gotovo prepolovio i povećan je broj malih poduzetnika. Unatoč tome, vidljiv je porast broja SME i porast zaposlenih u tom sektoru što je pokazatelj da razvoj malog gospodarstva doprinosi stvaranju novih radnih mjesta.

Godina	Trgovačka društva				Malo gospodarstvo (S+M)	Broj zaposlenih	
	Velika	Srednja	Mala	Ukupno		Ukupno	Malo gospodarstvo (S+M)
1990.	600	1444	8815	10859	10259	1132766	446376
%	5,53	13,29	81,18	100	94,47	100	56,2
2001.	571	2203	54213	56987	56416	727233	408766
%	1	3,87	95,1	100	99	100	56,2
2007.	475	1590	81467	83532	83057	920173	591317
%	0,6	1,9	97,5	100	99,4	100	64,3
2008.	453	1396	87807	89656	89203	933958	618841
%	0,5	1,6	97,9	100	99,5	100	66,3

Tablica 1. Kretanje broja poduzetnika i broja zaposlenih u RH - prema veličini poduzetnika [2]

Analizom prikazanih podataka vidljivo je da se broj subjekata malog gospodarstva u razdoblju od 1990. – 2008. povećao za 725,64%, a broj zaposlenih za 38,64%. Međutim, puno je veći pokazatelj poduzetničkog djelovanja udio zaposlenih u malom gospodarstvu u ukupnom broju zaposlenih. 1990. godine taj udio je bio 39,40%, a 2008. godine 66,26%. Može se zaključiti da je porast zaposlenosti u ukupnom sektoru rezultat porasta zaposlenosti u malom gospodarstvu.

4. Malo i srednje poduzetništvo u Požeško – slavonskoj županiji – utjecaj na regionalni razvoj

Regionalni razvoj je posljedica rasta i razvoja svakog grada, županije i u konačnici cijele zemlje. Kako bi se prikazao utjecaj SME na regionalni razvoj u sljedećoj tablici su analizirani podaci o broju aktivnih trgovačkih društava i broju zaposlenih u Požeško – slavonskoj županiji i gradu Požega. U Požeško – slavonskoj županiji u 2008. godini broj subjekata malog gospodarstva čine 99,2% ukupnog broja gospodarskih subjekata, ostvaruju 96,6% dobiti nakon oporezivanja, zapošljavaju 71,33% ukupnog broja zaposlenih u županiji. Isti broj zaposlenih čini 1,01% od ukupno zaposlenih u malom gospodarstvu u Republici Hrvatskoj. Utjecaj malog i srednjeg poduzetništva Požeško – slavonske županije na regionalni razvoj vidljiv je i kroz povećanje udjela dobiti istih u ukupnoj dobiti sa 60,17% u 2007. godini na 96,6% u 2008. godini. U usporedbi sa podacima za Republiku Hrvatsku za isto razdoblje udio dobiti malog gospodarstva u ukupnoj dobiti svih poduzetnika u Požeško – slavonskoj županiji je veći za 71,71%. Povećan je udio zaposlenih u malom gospodarstvu u gradu Požegi u 2008. godini u odnosu na 2007. godinu za 39,66%.[4] S obzirom da je u istom razdoblju smanjen ukupan broj zaposlenih za 2,5% pretpostavka je da je došlo do smanjenja broja zaposlenih u velikim poduzećima koja nisu mogla pratiti tržišne promjene.

Prema navedenim podacima vidljivo je da malo gospodarstvo u Požeško – slavonskoj županiji i gradu Požegi prati trend rasta i razvoja malog i srednjeg poduzetništva u Republici Hrvatskoj.

Broj aktivnih trgovačkih društava u Požeško - slavonskoj županiji					Broj zaposlenih		
Godina	Velika	Srednja	Mala	Ukupno	Malo gospodarstvo (M+S)	Ukupno	Malo gospodarstvo (S+M)
2007.	5	13	461	479	474	8776	6293
%	1,04	2,71	96,25	100	98,96	100	71,71
2008.	5	13	461	479	474	8713	6215
%	1,04	2,71	96,25	100	98,96	100	71,33
Broj aktivnih trgovačkih društava u gradu Požegi					Broj zaposlenih		
Godina	Velika	Srednja	Mala	Ukupno	Malo gospodarstvo (M+S)	Ukupno	Malo gospodarstvo (S+M)
2007.	2	11	232	245	243	5338	3046
%	0,8	4,5	94,7	100	99,2	100	57,06
2008.	2	11	232	245	243	5229	4254
%	0,8	4,5	94,7	100	99,2	100	81,36

Tablica 2. Kretanje broja poduzetnika i broja zaposlenih u Požeško – slavonskoj županiji i gradu Požegi - prema veličini poduzetnika [4]

Analizom ovih podataka dokazuje se pretpostavka da je malo i srednje poduzetništvo generator novog zapošljavanja i da daje doprinos BDP-u i izvoznim kapacitetima kako Požeško – slavonske županije tako i Republike Hrvatske.

5. Zaključak

U posljednjih dvadesetak godina došlo je do osjetnog porasta malih i srednjih poduzeća u Republici Hrvatskoj. Rezultat je to usklađivanja zakonske regulative sa zakonima EU, provedbe različitih programa poticanja poduzetništva u RH i ulaganja u izgradnju poduzetničke infrastrukture. Dokaz tome je kontinuirani rast broja SME i broja zaposlenih u tom sektoru kako u RH tako i na regionalnoj razini.

6. Literatura

- [1] Zakon o poticanju razvoja malog gospodarstva, *Dostupno na: www.nn.hr/clanci/sluzbeno/2002/0630.htm; Pristup: 23-04-2010.*
- [2] Hrvatska gospodarska komora (2009). *Malo gospodarstvo*, Zagreb, *Dostupno na: http://hgk.biznet.hr/hgk/fileovi/16280.pdf Pristup: 15-04-2010.*
- [3] Rezultati Global Entrepreneurship Monitor za Hrvatsku 2006. (2007). *Što čini Hrvatsku poduzetničkom zemljom*, CEPOR, ISBN 978-953-99154-9-8, Osijek,
- [4] Hrvatske gospodarske komore, Županijska komora Požega (2009)., Izračun autora

Photo 180. Flags / Zastave